

SERVETTEN ALINAN VERGİLER

Konu Başlığı: Servetten Alınan Vergiler

Kavramlar: Emlak Vergileri, Veraset ve İntikal Vergisi, Motorlu Taşıtlar Vergisi

Kavramlara İlişkin Açıklamalar:

Emlak Vergileri:

✓ Bina Vergisi

- *Konusu:* Türkiye sınırları içinde bulunan binalar bu Kanun hükümlerine göre Bina Vergisine tabidir (EVK Madde 1).
- *Mükellefi:* Bina Vergisini, binanın maliki, varsa intifa hakkı sahibi, her ikisi de yoksa binaya malik gibi tasarruf edenler öder.

Bir binaya paylı mülkiyet halinde malik olanlar, hisseleri oranında mükelleftirler. Elbirliği mülkiyette malikler vergiden müteselsilen sorumlu olurlar (EVK Madde 3).

- *Matrah:* Bina Vergisinin matrahı, binanın bu kanun hükümlerine göre tespit olunan vergi değeridir.

Sabit istihsal tesisatına ait değerler vergi matrahına alınmaz (EVK Madde 7).

- *Oran:* Bina vergisinin oranı meskenlerde binde bir, diğer binalarda ise binde ikidir. Bu oranlar, 5216 sayılı Kanunun uygulandığı büyük şehir belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde %100 artırımlı uygulanır. Bakanlar Kurulu, vergi oranlarını yarısına kadar indirmeye veya üç katına kadar artırmaya yetkilidir (EVK Madde 8/1).
- *Mükellefiyetin Başlaması Bitmesi* (EVK Madde 9)
- *Beyan:* Bina Vergisi, mükelleflerin yazılı beyanı üzerine tarh ve tahakkuk ettirilir (EVK Madde 10).
- *Verginin Tarh ve Tahakkuku:* Bina vergisi, ilgili belediye tarafından;

a) Dört yılda bir defa olmak üzere takdir işlemlerinin yapıldığı yılı takip eden bütçe yılının Ocak ve Şubat aylarında,

b) 33. maddenin (1) ilâ (7) numaralı fıkralarında yazılı vergi değerini tadil eden sebeplerle bildirim verilmesi icap eden hallerde, vergi değerini tadil eden sebeplerin meydana geldiği bütçe yılını takip eden yılın Ocak ayı içinde, vergi değerini tadil eden sebep yılın son üç ayı içinde vuku bulmuş ve bildirim, vergi değerini tadil eden sebebin meydana geldiği bütçe yılını takip eden yılda verilmiş ise bildirim verildiği tarihte,

c) 33. maddenin (8) numaralı fıkrasında yazılı hallerde, takdir işlemlerinin yapıldığı bütçe yılını takip eden yılın Ocak ve Şubat aylarında,

29. maddeye göre hesaplanan vergi değeri esas alınarak yıllık olarak tarh olunur. Bildirim posta ile gönderilmiş ise vergi, bildirim verme süresinin son gününü takip eden yedi gün içinde tarh olunur. Bu suretle tarh olunan vergiler, tarh edilen tarihte tahakkuk etmiş sayılır ve mükellefe bir yazı ile bildirilir.

Yapılan tarh ve tahakkuku takip eden yıllarda, 29. maddeye göre tespit edilen vergi değeri üzerinden hesaplanan bina vergisi, her bütçe yılının başından itibaren o yıl için tahakkuk etmiş sayılır.

Bir il veya ilçe hududu içerisinde birden fazla belediye olması halinde, belediye ve mücavir alan sınırları dışında bulunan binaya ait bina vergisini tarha yetkili olacak belediye, ilgili valiler tarafından belirlenir (EVK Madde 11).

✓ Arsa Arazi Vergisi:

- *Konusu:* Türkiye sınırları içinde bulunan arazi ve arsalar bu kanun hükümlerine göre Arazi Vergisine tabidir.

Belediye sınırları içinde Belediyece parsellenmiş arazi arsa sayılır.

Belediye sınırları içinde veya dışında bulunan parsellenmemiş araziden hangilerinin bu kanuna göre arsa sayılacağı Bakanlar Kurulu Kararı ile belli edilir.

Aksine hüküm olmadıkça bu kanunun diğer maddelerinde yer alan arazi tabiri arsaları da kapsar (EVK Madde 12).

- *Mükellefi:* Arazi Vergisini, arazinin maliki, varsa intifa hakkı sahibi her ikisi de yoksa araziye malik gibi tasarruf edenler öder.

Bir araziye paylı mülkiyet halinde malik olanlar, hisseleri oranında mükelleftirler. Elbirliği mülkiyette malikler vergiden müteselsilen sorumlu olurlar (EVK Madde 13).

- *Matrah:* Arazi Vergisinin matrahı arazinin bu kanun hükümlerine göre tespit olunan vergi değeridir (EVK Madde 17).
- *Oran:* Arazi vergisinin oranı binde bir, arsalarda ise binde üçtür. Bu oranlar, 5216 sayılı Kanunun uygulandığı büyük şehir belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde % 100 artırımlı uygulanır. Bakanlar Kurulu, vergi oranlarını yarısına kadar indirmeye veya üç katına kadar artırmaya yetkilidir. (EVK Madde 18).
- *Mükellefiyetin Başlaması ve Bitmesi:* (EVK Madde 19).
- *Beyan:* Arazi Vergisi, mükelleflerin yazılı beyanı üzerine tarh ve tahakkuk ettirilir (EVK Madde 20/1).

Verginin Tarh ve Tahakkuku: Arazi vergisi, ilgili belediye tarafından;

a) Dört yılda bir defa olmak üzere takdir işlemlerinin yapıldığı yılı takip eden yılın Ocak ve Şubat aylarında,

b) 33. maddenin (1) ilâ (7) numaralı fıkralarında yazılı vergi değerini tadil eden sebeplerle bildirim verilmesi icap eden hallerde, vergi değerini tadil eden sebeplerin meydana geldiği bütçe yılını takip eden yılın Ocak ayı içinde, vergi değerini tadil eden sebep bütçe yılının son üç ayı içinde vuku bulmuş ve bildirim, vergi değerini tadil eden sebebin meydana geldiği, bütçe yılını takip yılda verilmiş ise bildirim verilmediği tarihte,

c) 33.maddenin (8) numaralı fıkrasında yazılı hallerde, takdir işlemlerinin yapıldığı bütçe yılını takip eden yılın Ocak ve Şubat aylarında,

29. maddeye göre hesaplanan vergi değeri esas alınarak yıllık olarak tarh olunur. Bildirim posta ile gönderilmiş ise vergi, bildirim verme süresinin son gününü takip eden yedi gün içinde tarh olunur. Bu suretle tarh olunan vergiler, tarh edilen tarihte tahakkuk etmiş sayılır ve mükellefe bir yazı ile bildirilir.

Yapılan tarh ve tahakkuku takip eden yıllarda, 29. maddeye göre tespit edilen vergi değeri üzerinden hesaplanan arazi vergisi, her bütçe yılının başından itibaren o yıl için tahakkuk etmiş sayılır.

Bir il veya ilçe sınırları içerisinde birden fazla belediye olması halinde, belediye ve mücavir alan sınırları dışında bulunan araziye ait arazi vergisini tarha yetkili olacak belediye, ilgili valiler tarafından belirlenir (EVK Madde 21).

Veraset ve İntikal Vergisi:

- *Konusu:* Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetinde bulunan şahıslara ait mallar ile Türkiye'de bulunan malların veraset tarihiyle veya herhangi bir suretle olursa olsun ivazsız bir tarzda bir şahıstan diğer şahsa intikali Veraset ve İntikal Vergisine tabidir.

Bu vergi, Türk tabiiyetinde bulunan şahısların ecnebi memleketlerde aynı yollardan iktisap edecekleri mallara da şamildir.

Türkiye Cumhuriyeti tabiiyetindeki bir şahsın Türkiye hudutları dışında bulunan malını veraset tarihiyle veya sair suretle ivazsız bir tarzda iktisap eden ve Türkiye'de ikametgahı olmayan ecnebi şahıs bu vergi ile mükellef tutulmaz (VİVK Madde 1).

- *Mükellefi:* Veraset ve İntikal Vergisinin mükellefi, veraset tarihiyle veya ivazsız bir tarzda mal iktisap eden şahıstır (VİVK Madde 5).
- *Matrah:* Veraset ve İntikal Vergisinin matrahı, intikal eden malların Vergi Usul Kanununa göre bulunan değerleridir (İlk Tarhiyat).

...

İdare yukarıdaki esaslara göre beyan edilen bu değerler üzerinden vergiyi beyannamenin verildiği tarihten itibaren en geç 15 gün içinde tarh eder. Tarh edilen vergiler intikal eden malların Vergi Usul Kanununa göre bulunacak değerlerine göre ikmal edilir (Son Tarhiyat) (VİVK Madde10).

- *Oranlar:* İkili artan oranlı tarifeye sahiptir. Her yıl güncellenen matraha göre yeniden belirlenir. Değer Esasına uygun olarak düzenlenir (VİVK Madde 16).
- *Beyan:* Veraset tarihiyle veya sair suretle ivazsız bir tarzda mal iktisap edenler, iktisap ettikleri malları, 5602 sayılı Kanun kapsamında şans oyunları düzenleyen ilgili kurum ve kuruluşlar ile yarışma ve çekilişi düzenleyen gerçek ve tüzel kişiler ikramiyeye kazananların ikramiyelerinden kesilen vergileri, bir beyanname ile bildirmeye mecburdurlar. (VİVK Madde 7)
- *Verginin Tarhı ve Ödenmesi:* Vergi, mükellef tarafından verilen beyanname üzerine tarh olunur (VİVK Madde 14).

Veraset ve İntikal Vergisi tahakkukundan itibaren 3 yılda ve her yıl Mayıs ve Kasım aylarında olmak üzere iki eşit taksitte ödenir.

Motorlu Taşıtlar Vergisi:

- *Konusu:* Bu Kanunun 5 ve 6. maddelerinde yazılı tarifelerde yer alan;

a) Karayolları Trafik Kanununa göre trafik şube veya bürolarına kayıt ve tescil edilmiş bulunan motorlu kara taşıtları,

b) Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne kayıt ve tescil edilmiş olan uçak ve helikopterler,

Motorlu Taşıtlar Vergisine tabidir (MTV Kanunu Madde 1).

- *Mükellefi*: Motorlu Taşıtlar Vergisinin mükellefi; trafik sicili ile Ulaştırma Bakanlığınca tutulan sivil hava vasıtaları sicilinde adlarına motorlu taşıt kayıt ve tescil edilmiş olan gerçek ve tüzel kişilerdir (MTV Kanunu Madde 3).
- *Matrah*: Matrahı spesifikdir. Taşıtların yaşı, taşıt değeri, motor silindir hacmi vb. dikkate alınır (MTV Kanunu Madde 5).
- *Tarife*: Motorlu taşıtlar vergi kapsamına giren 4 tarife vardır (MTV Kanunu Madde 6).
- *Mükellefiyetin Başlaması ve Sona Ermesi*:
 - Motorlu taşıtlar vergisi mükellefiyeti motorlu taşıtların trafik sicili ile Ulaştırma Bakanlığı tarafından tutulan sivil hava vasıtaları siciline kayıt ve tescili ile başlar. Şu kadar ki mükellefiyet;

Takvim yılının ilk altı ayı içinde yeni kayıt ve tescil edilen taşıtlarda kayıt ve tescilin yapıldığı takvim yılı başından, son altı ayı içinde yeni kayıt ve tescil edilen taşıtlarda

ise, son altı aylık dönemin başından itibaren,

Kayıt ve tescilli olup da devir ve temlik sebebiyle kayıt ve tescil yapılan taşıtlarda değişiklik, takvim yılının ilk altı ayında yapılmış ise takip eden son altı aylık dönemin başından; son altı ayında yapılmış ise takip eden takvim yılı başından itibaren, Nazara alınır. (MTV Kanunu Madde 7).

- Motorlu taşıtların trafik sicili ile Ulaştırma Bakanlığı tarafından tutulan sivil hava vasıtaları siciline ait kayıtlarının silinmesi halinde, silinme takvim yılının ilk altı ayı içinde yapılmış ise ikinci altı aylık dönemin başından, ikinci altı aylık dönem içinde yapılmışsa takip eden takvim yılı başından itibaren mükellefiyet sona erer (MTV Kanunu Madde 8).
- *Verginin Tarhi, Tebliği ve Ödenmesi*: Motorlu taşıtlar vergisi, taşıtların kayıt ve tescilinin yapıldığı yerin vergi dairesi tarafından her yıl Ocak ayının başında yıllık olarak tahakkuk ettirilmiş sayılır. Şu kadar ki, yıl içinde bu Kanunun 10. ve 11. maddeleri gereğince, vergi miktarlarında bir değişiklik olması halinde, bu değişikliğe göre ödenecek vergi; değişiklik, takvim yılının ilk altı ayında yapılmış ise takip eden son altı aylık dönemin başında, son altı ayında yapılmış ise takip eden takvim yılı başında tahakkuk ettirilmiş sayılır. Tahakkuk ettirilen vergi, ayrıca mükellefe tebliğ olunmaz ve vergi tahakkuk ettirilen günde tebliğ edilmiş sayılır. Şu kadar ki, tahakkuk ettirilmesi gereken motorlu taşıtlar vergisinin eksik tahakkuk ettirilmesi veya hiç tahakkuk ettirilmemesi halinde, bu vergi ilgili vergi dairesi tarafından ikmalen tarh edilir (MTV Kanunu Madde 9).

Konuya İlişkin Mevzuat: 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu, 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, Vergi Usul Kanunu

HARCAMALARDAN ALINAN VERGİLER I

Konu Başlığı: Harcamalardan Alınan Vergiler

Kavramlar: Katma Değer Vergisi

Kavramlara İlişkin Açıklamalar:

Katma Değer Vergisinin Unsurları:

- Konusu: Kural olarak tüm mal ve hizmet teslimleri katma değer vergisine tabidir. Ticarî, sınaî, ziraî faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler, her türlü mal ve hizmet ithalatı, diğer faaliyetlerden doğan teslim ve hizmetler KDV'nin konusuna girer (KDVK Madde 1).
- Vergiyi Doğuran Olay: KDV'de malın teslimi veya hizmetin ifası ya da ithalatın gerçekleşmesi anında vergiyi doğuran olay ortaya çıkar (KDVK Madde 10).
- Mükellefi ile Vergi Sorumlusu:
 - ✓ KDV'nin Mükellefleri:
 1. Katma Değer Vergisinin Mükellefi:
 - a) Mal teslimi ve hizmet ifası hallerinde bu işleri yapanlar,
 - b) İthalatta mal ve hizmet ithal edenler,
 - c) Transit taşımalarda gümrük veya geçiş işlemine muhatap olanlar,
 - d) PTT İşletme Genel Müdürlüğü ve radyo ve televizyon kurumları,
 - e) Her türlü şans ve talih oyunlarını tertip edenler,
 - f) (Yürürlükten kaldırılmıştır.)
 - g) 1. maddenin 3.fıkrasının (c) bendine giren hallerde bunları tertipleyenler veya gösterenler,
 - h) Gelir Vergisi Kanunu'nun 70.maddesinde belirtilen mal ve hakları kiraya verenler,
 - ı) İsteğe bağlı mükellefiyette talepte bulunanlardır.
 2. Vergiye tabi bir işlem söz konusu olmadığı veya katma değer vergisini fatura veya benzeri vesikalarda göstermeye hakkı bulunmadığı halde; düzenlediği bu tür vesikalarda katma değer vergisi gösterenler, bu vergiyi ödemekle mükelleftirler. Bu husus kanuna göre borçlu oldukları vergi tutarından daha yüksek bir meblağı gösteren mükellefler için de geçerlidir. Bu gibi sebeplerle fazla ödenen vergiler, Maliye Bakanlığının belirleyeceği usul ve esaslara göre ilgililere iade edilir. (KDVK Madde 8).
 - ✓ KDV Sorumluları:
 1. Mükellefin Türkiye içinde ikametgâhının, işyerinin, kanunî merkezi ve iş merkezinin bulunmaması hallerinde ve gerekli görülen diğer hallerde Maliye Bakanlığı, vergi alacağına emniyet altına alınması amacıyla, vergiye tabi işlemlere taraf olanları verginin ödenmesinden sorumlu tutabilir. (7061 sayılı kanunun 41. maddesiyle eklenen cümleler; Yürürlük: 01.01.2018) Şu kadar ki Türkiye'de ikametgâhı, işyeri, kanuni merkezi ve iş merkezi bulunmayanlar tarafından katma değer vergisi mükellefi olmayan gerçek kişilere elektronik ortamda sunulan hizmetlere ilişkin katma değer vergisi, bu hizmeti sunanlar tarafından beyan edilip ödenir. Maliye Bakanlığı elektronik ortamda sunulan hizmetlerin kapsamı ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.
 2. Fiilî ya da kaydî envanter sırasında belgesiz mal bulundurulduğu veya belgesiz hizmet satın alındığının tespiti halinde, bu alışlar nedeniyle ziyaa uğratılan katma değer vergisi, belgesiz mal bulunduran veya hizmet satın alan mükelleften aranır. Belgesiz mal bulundurdukları veya hizmet satın aldıkları tespit edilen mükelleflere, bu mal ve hizmetlere ait alış belgelerinin ibrazı için tespit tarihinden itibaren 10 günlük bir süre verilir. Bu süre içinde alış belgelerinin ibraz edilememesi halinde, belgesi ibraz edilemeyen mal ve hizmetlerin tespit tarihindeki emsal bedeli üzerinden hesaplanan katma değer vergisi, alışlarını belgeleyemeyen mükellef adına re'sen tarh edilir. Bu tarhiyata vergi ziyayı cezası uygulanır.

Ancak belgesiz alınan mal ve hizmetleri satanlara, bu satışlarla ilgili olarak, vergi inceleme raporuna dayanılarak kalma değer vergisi tarhiyatı yapıldığı takdirde, ziyaa uğratılan vergi ve buna ilişkin ceza ayrıca alıcılardan aranmaz.

3. 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununa göre düzenlenen ürün senetlerinin, senedin temsil ettiği ürünü depodan çekecek olanlara teslimine ait katma değer vergisinin ödenmesinden lisanslı depo işleticileri sorumludur (KDV Madde 9).

- Matrahı: Teslim ve hizmetler karşılığında ödenen bedeldir (KDV Madde 20-25).
- Oranları: Katma değer vergisi oranı, vergiye tabi her bir işlem için % 10'dur. Bakanlar Kurulu bu oranı, dört katına kadar artırmaya, % 1'e kadar indirmeye, bu oranlar dahilinde muhtelif mal ve hizmetler ile bazı malların perakende safhası ve inşaatın yapıldığı arsanın veya konutun vergi değeri ve bulunduğu yeri esas alarak konut teslimleri için farklı vergi oranları tespit etmeye yetkilidir. (KDV Madde 28).

Dikkat: Halen uygulanmakta olan güncel KDV Oranları: %1, %8,%18'dir. %18 genel orandır.

- Vergi İndirimi: KDV mükellefleri mal ve hizmet alışlarında KDV öderken, satışlarında KDV tahsil ederler. Satışlar üzerinden hesaplanan KDV'den mal ve hizmet alımlarında hesaplanan ve düzenlenen fatura ve benzeri vesikalarda gösterilen KDV ve ithal olunan mal ve hizmetler dolayısıyla ödenen KDV'ler indirilir (KDV Madde 29 vd.).

Dikkat: İndirim imkanı sadece, ticari, zirai, serbest meslek kazancı çerçevesinde yapılan mal ve hizmet alımları ile sınırlıdır.

Vergi Kolaylıkları:

- İstisnalar: Tam İstisna ve Kısmi İstisna olmak üzere ikiye ayrılır. Bu istisnalar arasında ihracat istisnası, araçlar, kıymetli maden ve petrol aramaları ile ulusal güvenlik harcamaları ve yatırımlarda istisna, taşımacılık istisnası, diplomatik istisnalar, ithalat istisnası, sosyal ve askeri amaçlı istisnalar ve KDV madde 17/4. bendinde sayılan istisnalar yer alır.

Vergilendirme Dönemi ve Beyan Esası: KDV Mükelleflerin yazılı beyanı üzerine tarh olunur. Vergilendirme dönemi mal alım-satım işlemlerinde ve hizmet işlemlerinde kural olarak 1 aydır. (KDV Madde 39-40).

Tarh İşlemleri ve Verginin Ödenmesi: 1. Mükellefler ve vergi kesintisi yapmakla sorumlu tutulanlar Katma Değer Vergisi beyannamelerini, vergilendirme dönemini takip eden ayın 24. günü akşamına kadar ilgili vergi dairesine vermekle yükümlüdürler.

2. Katma Değer Vergisi beyanının gümrük giriş beyannamesi veya özel beyanname ile yapılması gerektiği hallerde bu beyannameler vergi mükellefiyetinin başladığı anda ilgili gümrük idaresine verilir.

3.(Yürürlükten kaldırılmıştır.)

4.İşi bırakan mükelleflerin katma değer vergisi beyannamesi, işin bırakıldığı tarihi izleyen ayın 24. günü akşamına kadar verilir (KDV Madde 41).

Ödenecek KDV olmasa da beyanname verme zorunluluğu vardır.

Katma Değer Vergisi beyannamenin verildiği günde, beyanname posta ile gönderilmişse, vergiyi tarh edecek daireye geldiği tarihi takip eden 7 gün içinde tarh edilir (KDV Madde 45).

Beyanname vermek mecburiyetinde olan mükellefler ile vergi kesmekle sorumlu tutulanlar, bir vergilendirme dönemine ait katma değer vergilerini beyanname verecekleri ayın 26. günü akşamına kadar ödemeye mecburdurlar (KDVK Madde 46).

Konuya İlişkin Mevzuat: 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu